

РЕЙ БРЕДБЕРІ ВСЕ ЛІТО В ОДИН ДЕНЬ

— Готові?

— Готові!

— Вже?

— Зовсім скоро.

— Вчені нічого не переплутали? Це точно трапиться сьогодні?

— Дивись! Сам все побачиш.

Діти притискалися одне до одного, наче куці троянд, наче бур'ян; вовтузилися, виглядаючи в небі заховане сонце.

Ішов дощ.

Він ішов без перерви ось уже сім років. Тисячі і тисячі днів були сповнені дощем, від початку і до кінця налиті ним по самі вінця. Монотонний стук води, її безкінечні потоки, дзвінки кришталеві бризки; усе стрясало від штормів, котрі були настільки сильними, що їх хвилі повсякчас заливали дрібні клаптики суші. Тисячі лісів були повалені дощами: вони виростали, щоб через тисячі років знову впасти під навалою стихії. Тільки таким було життя на планеті Венера, а в класі тіснилися діти, батьки та матері яких прилетіли цивілізувати і обжити цей дощовий світ.

— Припиняється, припиняється!

— Так, так!

Марго стояла окремо від них — дітлахів, які не знали і не пам'ятали нічого, крім дощу, невпинного дощу, холодного дощу. Їм усім було по дев'ять років; і якщо й була сім літ тому днина, коли сонце на годинку визирнуло та всміхнулося до зачудованого світу, то вони цього не пам'ятали. Іноді, ночами, дівчинка чула, як вони крутяться в ліжку, як виринають із забуття, і знала, що в них прокидаються сни і спогади про вогнисте золото, яскраво-жовтий олівець та велетенську монетку, за яку можна було б придбати увесь світ. Вона знала: їм мариться, ніби вони пам'ятають тепло, від якого займається рум'янцем обличчя і спалахує все тіло — руки, ноги й тремтливі пальці. А потім вони прокидаються — і знову переїщить дощ, виплітаючи свій химерний мотив; розсипаються шумливою безкінечністю прозорі перли на дахи будинків, доріжки, садки і ліси — і сни тануть у денному гаморі.

Цілий день учора вони читали в класі про сонце. Про те, яке воно жовте – наче лимон, і яке гаряче. А потім писали про нього короткі оповідання, есе та віршики.

*Сонце для мене — квітка-іскринка,
що розцвітає лише на годинку.*

Цей вірш написала Марго. Її тихий голос лунав у припишклому класі, а за вікном все падав і падав дощ.

— Ще чого! Це не ти написала! — вигукнув якийсь хлопчик.

— Ні, я, — відказала Марго. — Це написала я.

— Вільяме! — втрутилася вчителька.

Але то було вчора. Сьогодні дощ ущував і діти притискалися до великих товстих вікон.

— А де вчителька?

— Вона скоро повернеться.

— Їй краще поквапитися, інакше вона все пропустить.

Діти галасували і крутилися на одному місці, наче неспокійна карусель. Марго стояла одна. Вона була дуже тендітною дівчинкою і виглядала так, наче багато років тому загубилася в дощі, і той змив з неї всі барви: блакитні очі, червоні губи, жовте волосся. Вона була, як стара запорошена, вицвіла фотографія; мовчала, а коли й говорила, то голос її було заледве чути. Зараз вона стояла окремо від усіх, вдивляючись у дощ та гучний мокрий світ за величезними вікнами.

— А ти на що витріщаєшся? — запитав Вільям
Марго промовчала.

— Говори, коли до тебе звертаються.

Він штовхнув її. Проте дівчинка не зрушила з місця. Трохи заточилася від його поштовху, але не більше. Усі обережно відійшли від неї, ніхто й не глянув в її бік. Вона відчувала, що усі йдуть геть. Вона ж не гралася з ними в тунелях підземного міста. Якщо хтось торкався її плеча і біг далі, стояла, здивовано кліпаючи очима, але не бігла услід. Коли клас співав пісні про життя, щастя та ігри, її губи ледве ворушилися. Тільки коли діти співали про сонце та літо, вона справді підспівувала, дивлячись на мокрі вікна. А найбільший її злочин, звісно, в тому, що вона прилетіла сюди з Землі лише п'ять років тому, вона пам'ятала сонце, пам'ятала, яким було сонце та небо, коли їй було чотири в Огайо. А вони, вони прожили на Венері усе своє життя і їм було всього по два роки, коли сонце востаннє з'явилося на небі; вони вже давно забули його колір і тепло, забули, яким воно було насправді.

Але Марго пам'ятала.

— Воно схоже на пенні, — якось сказала вона, заплющивши очі.

— Ні, воно не таке, — закричали діти.

— Воно схоже на полум'я в піщці, — продовжила вона.

— Брешеш. Ти нічого не пам'ятаєш, — знову кричали діти.

Та вона все пам'ятала, і, тихо ставши осторонь від усіх них, дивилася на вкриті дощовими візерунками вікна. Якось, місяць тому, вона відмовилася митися у шкільних душових, обхопила руками голову, закрила вуха і кричала, щоб вода нізащо не торкалася її волосся. З того часу в ній зароджувалося неясне, хистке відчуття: вона не така, як інші. А вони, інші діти, також відчували цю різницю і цуралися її. Ходили чутки, що її батьки мали намір відвезти дівча назад, на Землю, наступного року; і хоч це й обійдеться їм у тисячі доларів, для Марго це була життєва необхідність. Тож, діти й ненавиділи її за всі ці великі і дрібні провини. Ненавиділи крейдяну блідість її обличчя, її сповнене тиші чекання, тендітність і перспективу повернення на Землю.

— Геть звідси! — хлопчик знову штовхнув її. — На що ти чекаєш?

Тоді вона вперше обернулася і глянула на нього. І те, на що вона чекала, читалося в її очах.

— Нема чого тобі тут тинятися! — люто закричав хлопчик. — Ти нічого не побачиш!

Її губи ворухнулися.

— Нічого! — продовжував репетувати він. — Це все був жарт, чи не так? — Він повернувся до інших дітей. — Сьогодні ж нічого не відбудеться, правда?

З хвилику всі вони на нього витріщалися, а потім, зрозумівши, розсміялися, закинувши назад голови.

— Нічого, нічого!

— Але ж... — шепотіла Марго, і безпорадність тремтіла в її очах. — Але ж це саме той день, вчені передбачили, вони казали... Вони *знають*, сонце...

— Розіграли! — вигукнув хлопчик і раптом грубо схопив її. — Гей, хлопці, причинімо її в комірчині, доки вчительки нема!

— Ні, не треба, — благала вона, відступаючи назад.

Вони кинулися до неї, схопили і потягнули назад до тунелю, до комірчини, в темряву; з шумом ляснули дверима і зачинили їх на замок. Спершу дівчинка відбивалася, потім благала і плакала. Діти стояли і дивилися. Бачили, як тремтіли двері: Марго гамселила в них кулаками й кидалася усім тілом на перепону. Чули її приглушені крики. А потім, посміхаючись, повернулися тунелем до класу — якраз коли вчителька прийшла.

— Готові, дітки?

— Так! — відповів кожен з них.

— Всі на місці?

— Так!

Дощ починав вщухати.

Всі тулилися біля величезних дверей.

Дощ припинився.

Це було так, наче під час фільму про лавини, торнадо, урагани та виверження вулканів раптом щось дало збій, і спершу вийшов з ладу звук — почали глохнути, а потім і зовсім вимкнулися усі шуми, усі завивання вітру, усі громи та відлуння, а потім хтось немов би

висмикнув плівку з фільмом з проектора і замінив його діапозитивом з чарівним тропічним пейзажем. Ані руху, ані тремтіння. Світ застиг непорушно. Тиша була такою неосяжно-незбагненною, що здавалося, наче вуха залито воском, або всі одночасно втратили слух. Діти прикладали долоні до вух. Кожен стояв окремо від решти. Двері ковзнули вбік, і всі відчували запах тиші, запах застиглого в очікуванні світу.

І з'явилося сонце. Величезне, воно палало бронзою. Небо блищало, як блакитна черепиця. А джунглі горіли в сонячних променях, і діти, отямившись від заціпеніння, з криком вилетіли у Весну.

— Не заходьте надто далеко! — кричала вчителька їм навздогін. — Пам'ятайте, у вас тільки дві години. Інакше не встигнете сховатися.

Та діти вже бігли, задерши обличчя до неба, відчуваючи, як сонце теплою праскою торкається їхніх щік. Всі поскидали піджаки, дозволяючи сонцю обпікати їхні руки.

— Ох! Правда ж це набагато краще за сонячні лампи?

— Набагато, набагато краще.

Діти більше не бігали, стояли серед величних джунглів, що повсюдно вкривали Венеру і росли, росли бурхливо, просто на очах. Вони були гніздами восьминогів, здійснятими вгору руками м'ясистих гілок, які, коливаючись, швидко вкривалися квітами в цій нетривалій весні. Зарослі, що стільки років жили без сонця, були кольору гуми та золи. Вони були кольору каменів, білого сиру та чорнил, кольору місяця.

Діти зі сміхом падали на матрац джунглів, відчуваючи, як він, живий та пружний, зітхає і рипить під ними. Вони бігали між деревами, ковзалися і падали; вони штовхали одне одного, гралися в хованки та квача, але найчастіше — мружилися на сонце, поки обличчям не починали котитися сльози; вони піднімали руки до жовтизни та вражаючої блакиті і вдихали свіжість повітря, слухали тишу, що оточувала їх, наче благословенне море, без звуку та поруху. Вони все роздивлялися і всім насолоджувалися. Потім здичавіло, наче звірята, що втекли зі своїх кліток, все бігали і бігали радісними колами. Цілу годину бігали і ніяк не могли вгамуватися.

І раптом...

У самому розпалі веселощів одна дівчинка жалібно скрикнула.

Всі зупинилися. Дівчинка простягнула руку відкритою долонею догори.

— Дивіться, — з тремтінням у голосі промовила вона. — Дивіться!

Діти повільно наблизилися до неї. На розритій долоні, посередині, лежала велика кругла дощова краплина. Глянувши на неї, дівчинка розплакалася. Всі мовчки дивилися на сонце.

— О-о...

Декілька холодних крапель впали на їхні носи, щоки та губи. Сонце сховалося за туманним серпанком. Повіяв холодний вітер. Діти повернулися і побрели назад, до своїх підземних домівок, їхні руки мляво звисали вздовж тулуба, а усмішки зникли з облич.

Раптом ударив грім, і перелякані діти, штовхаючись, кинулися тікати, немов листочки, гнані ураганом. Сяйнула блискавка — за 10 миль від них, за п'ять, за милі, за півмилі. Небо потемніло, неначе в одну мить настала безпросвітна ніч.

Ще хвилику вони постояли на порозі підвалу, а потім линув дощ. Зачинилися важкі двері, а діти стояли і слухали неосяжний шум дощу, який хвилями і лавинами зринав з небес — всюдисущий і вічний.

— І так буде цілих сім років?

— Так. Сім.

Раптом хтось скрикнув:

— Марго!

— Що?

— Вона ж досі в комірчині, де ми її зачинили!

— Марго.

Діти стояли непорушно, неначе приклеєні до підлоги. Вони глянули одне на одного і відвели погляди. Кинули оком за вікно — а там лив дощ, від сьогодні й навіки — дощ, невпинний дощ. Вони не сміли перетнутися поглядами. Їхні обличчя були серйозними і блідими. Голови опущені: хтось розглядав ноги, хтось — руки.

– Марго.

Одна дівчинка запитала:

— І що ж тепер?

Ніхто не ворухнувся.

– Ходімо... – прошепотіла вона.

Діти повільно йшли коридором, вслухаючись у шум холодного дощу. Під ревіння бурі та удари грому вони підійшли до кімнати; їхні обличчя осявала блискавка — блакитна, страхотлива. Повільно підійшли до дверей комірчини і зупинилися.

За дверима була лише тиша.

Повільно, дуже повільно вони відчинили двері і випустили Марго.